

T.G.H JAMES

Nagy fáraók

Alexandra Kiadó, 2005

Az ősi Egyiptom csodálatos kultúrájának fennmaradt örökségét bemutató jobbnál jobb könyvek könyvtárnyi sora ma is öröndetesen bővül, hiszen az újabb kutatásokkal gyarapszik a róla szóló tudásanyagunk, a technika fejlődésével mind jobb minőségű köteteket lehet elfogadható áron előállítani, tehát érdemes az érdeklődést új kínálatokkal fokozni és kielégíteni. Az Alexandra is nemrég jelentetett meg egy kiemelkedően szép kiállítás tanulmánykötetet *Piramisok rejtett kincsei* címmel, amely a tudományos kutatás leghitelesebb eredményeire támaszkodva tekinti át az Óbirodalom és a Középbirodalom korának minden fontosabb piramisát és temetkezési helyét.

A Nagy fáraók azzal ad újat az igényes ismeretterjesztő művek között, hogy – eltérően a szokásos, évezredek átívelő áttekintéstől – Ó-Egyiptom hosszú történelmének két „rövidke” szakaszáról, két máig nagy hírű fáraó korszakáról ad részletdús, izgalmas ismertetést. A tartalmában és méretében egyaránt hatalmas kötet képanyaga bámulatosan szép és gazdag, szerzőjének szakmai kompetenciáját pedig egyértelműen minősíti, hogy egész életében

a kutatás terén is a világelső közé tartozó British Museum munkatársa, 15 éven át pedig az Egyiptomi Régiségek Osztályának vezetője volt.

A két fáraó, akiknek korát itt bemutatja, Tutanhamon és II. Ramszesz. A Gyermekfáraó és a Hódító, vagyis kettejük uralma és személye között – ahogy James mondja – az őket övező egyetemes hírnévtől, valamint uralkodásuk időbeli közelségétől eltekintve, nincs semmiféle közös vonás. Tegyük hozzá: Tutanhamon hírnevéhez nagyban hozzájárult egyrészt a szerencse, másrészt a 20. századi média. A szerencse: a csodálatos *Encyclopaedia Britannica* magyarított kiadása, a *Britannica Hungarica* róla szóló szócikke is azzal indul, hogy Tutanhamon „főként arról nevezetes, hogy sírját érintetlen állapotban tárták föl 1922-ben”. Ez önmagában is rendkívül ritka fáraó-sors, az ott talált kincs pedig nagyszerűségével méltán vívta ki a világ érdeklődését. E kötet róla szóló 300 oldalának túlnyomó része is e kincsek köré szerveződik. A média pedig mindent megtett, hogy szenzációvá – jól eladhatóvá! – emelje az ifjan meghalt fáraót, beleértve „a fáraó átka” külön-

féle módokon máig is élő legendájának megteremtését is.

Második, avagy Nagy Ramszeszről a *Britannica Hungarica*-ból: „a második leghosszabb ideig (Kr. e. 1279–13) uralkodott az egyiptomi történelemben. A hettitákkal és a líbiaiakkal folytatott háborúin kívül nagyszabású építkezéseiről, és egész Egyiptomban megtalálható szoborkolosszusairól nevezetes. Egyiptom gazdaságának az ő korabeli erejét mutatják a hatalmas templomépítkezések. Ramszesz e tekintetben is kiemelkedett a többi fáraó közül. Az egyiptomiak szemében ő volt az igazi, a tökéletes fáraó. A 20. dinasztia kilenc tagja viselte a nevét, és a hanyatlás korában is dicsőségnek számított, ha valaki az ő leszármazottjának mondhatta magát.” Ismét James szavaival: minden az akarata szerint történt, így alakult ki hírneve már az életében, és a későbbiekben is töretlen maradt. Néhány izgalmas fejezetcím a róla szóló 300-nál több oldalból: *A nagy építető / A nagy arculatépítő / A királyi hölgyek / A királyi birodalma.*

Osman Péter